

ELŐFIZETÉS:
 jul.—sep. . . 1 frt. 50 kr.
 fél évre . . . 3 " " "
 A lap eszellemi és anyagi részét illető minden küldemények a szerkesztőtulajdonosnak küldendők.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

BÁCSKA.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr., többzetű hirdetésnél olcsóbb. Nyilttér sora 12 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél 50 kr. A hirdetések VOLF JÓZSEF kereskedése, BITTERMANN NÁNDOR nyomdája és a szerkesztőnél fogadtatnak el.

Egyes szám ára **15** kr. | Megjelenik e lap minden **7., 14., 21.** és **28-**án | Egyes szám ára **15** kr.

A társadalomban, sajnos, igen sokan vannak, kik megfélekedvén emberi méltóságukról a szenvedély tüzeiben oly tettekre engedik magukat ragadtatni, melyek a társadalom kebeléből kizárják őket és a sötét börtönt tüzik ki számukra lakhelyül.

Ha végig tekintünk az európai államok törvényein és az ezeken alapuló intézkedéseken: úgy azt tapasztaljuk, hogy koronkint nagy változásokon mentek azok keresztül vonatkozólag a bánásmódra a fogházban levők iránt. Valamint minden nevezetes momentum a társadalomban, úgy a fegyencekre vonatkozó törvények és azok változtatásai a kor uralkodó eszméinek vannak alávetve.

Nem kell e tekintetben más országot felhoznom mint drága magyar hazánkat, melyben a magyar alkotmány megalapítójától szent Istvántól egész napjainkig hozott törvények magukon hordják az illető kor elveit, melyben alkottattak, de leginkább észlelhető az uralkodó eszmék befolyása azon törvényeken, melyek a büntettek elkövetőire vonatkoznak.

Mig a középkorban a viszonzás elve, az illető gonosztevő anyagi jólétének megcsönkítése s végül a kíméletlen halál volt kellő fokozatban mérvadó az igazságszolgáltatásban: addig napjainkban a humanismus az uralkodó, ennek megóvása a fődolog úgy a nevelés, mint az igazságszolgáltatás terén. A botbüntetés eltöröltetett; azok a kik akként vélekedtek, hogy a mit az állam nem adott valakinek, azt természet-szerűen nem is veheti el, következőleg az ember életét sem veheti el, a törvényhozásnál oda működtek, hogy a halálbüntetés a legritkább esetekben alkalmaztatik s vitetik véghez a gonosztevőkön. És mi a fő elv, melyből a mai törvényhozás kiindul, a főcél, melyet ezáltal elakar érni? Javítani s nem tönkretenni azon szerencsétleneket, kik akár állandó rossz hajlamuktól, akár pedig a szenvedélyszülte perenyi fölhevüléstől vezéreltetve büntettekét követték el. Mennyire használt a humanismusból kifolyó elveken alapuló eljárás az igazságszolgáltatásban az emberiségnek, nem tartozik feladatunkhoz megítélni.

Valamint mindenkor, úgy napjainkban is számosan a börtön magányában bánkódnak tettök fölött

avagy megrögzött gonoszságukban egykedvűleg tűrik megérdemelt sorsukat. De ha már a halálbüntetés reducálása a minimumra, a börtönöket megtöltötte gonosztevőkkel: úgy okvetlenül előtérbe kell lépnie az illető hatóságok törekvésének a gonosztevőket ismét a társadalom kebelébe visszavezetni, illetőleg azokból ismét hasznukat vehető polgárokat létesíteni.

És épen ez a főfeladat; t. i. akként hatni a gonosztevők kedélyállapotára, egész bensejére, hogy azok őszinte bánatot érezzenek, egyfelől a szigorú büntetés következtében, elkövetett tettök fölött, de másfelől ne sülyedjenek el még inkább a gonoszság örvényébe romlottságuk szomorú tudatában, hanem ellenkezőleg egy jobb jövő biztassa őket. Ennek elérése leginkább a munkától van feltételezve.

És épen e tekintetben rendkívüli fontos és eléggé nem dicsérhető a zombori kir. ügyészség ama eljárása, mely szerint a zombori törvényszéki fogházban levő fegyencekkel kerti székeket gyártat. Ezen kerti székek elegans külsejük, könnyű kezelhetőségük, áruk olcsósága és főleg azért tünnek ki, hogy összetett állapotban csekély térfogatot foglalnak el, mely tulajdonuknál fogva a kerti butorzat közé nagyon is bevalnak.

A székek Nikolits István kir. ügyész ur személyes felügyelete alatt készítettnek, a mely elég kezességet nyújt arra nézve, hogy e székek először szilárd anyagból, de másodsor kellő pontossággal készítettnek.

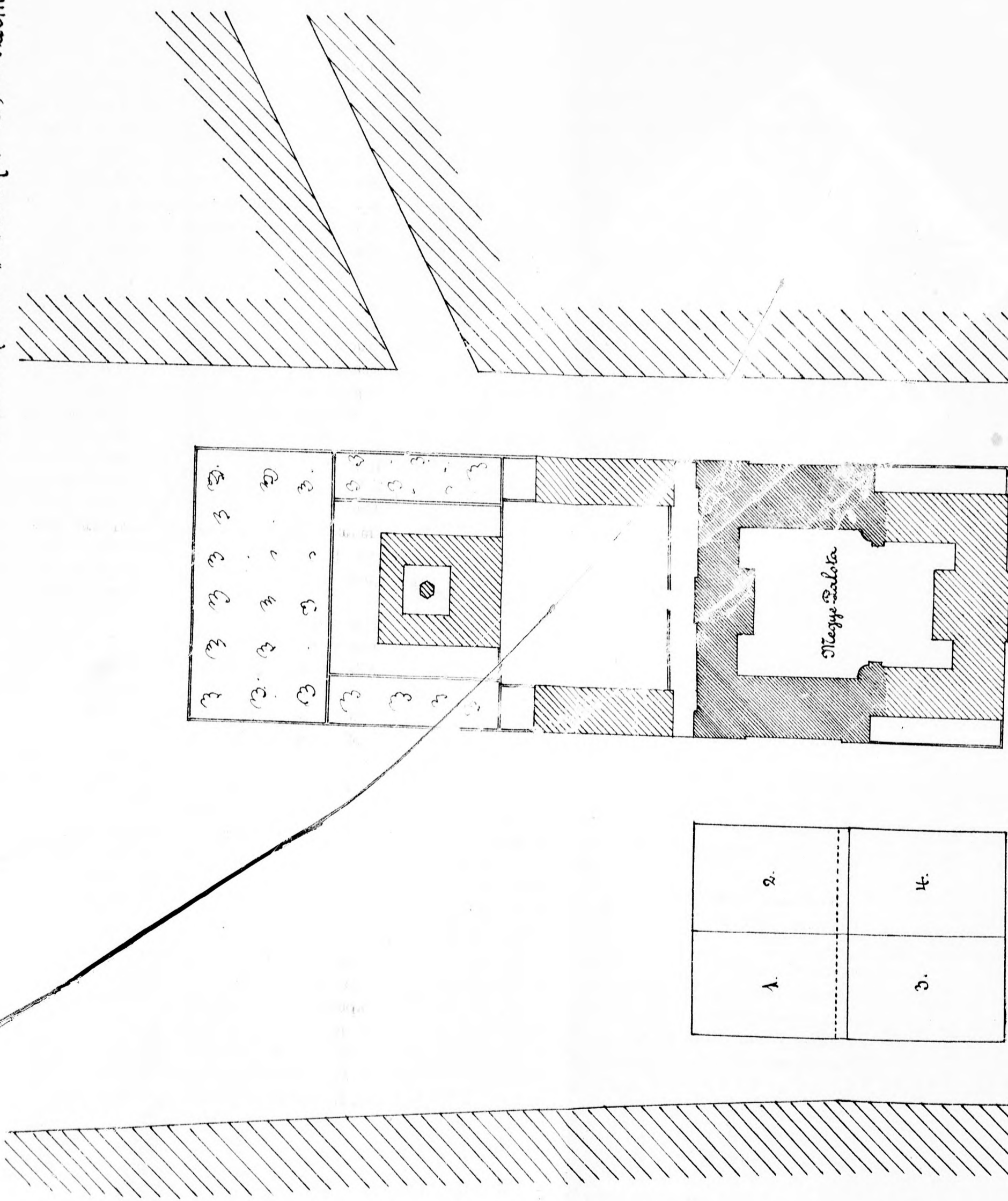
Egy száraz körös fából készített székek ára (tetszés szerinti színben leendő háromszori befestéssel együtt) 1 frt 50 kr. o. é. Megrendelések bármily mennyiségben a zombori kir. ügyészség hivatalos óráiban fogadtatnak el.

A zombori kir. ügyészségnek említett intézkedése kétséghívó nagy fontossága, a mennyiben a fegyencek, kik mielőtt a börtönbe kerültek, többnyire a munkát kerülték, most állandó munkára lesznek szoktatva, megismerkednek a becsületes kenyérszerzés módjával s így módot nyernek arra nézve, hogy kikerülvén a börtönből, tisztességes keresettel töltsék el napjaikat.

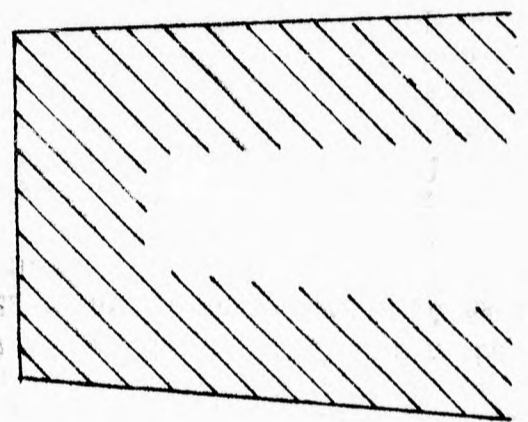
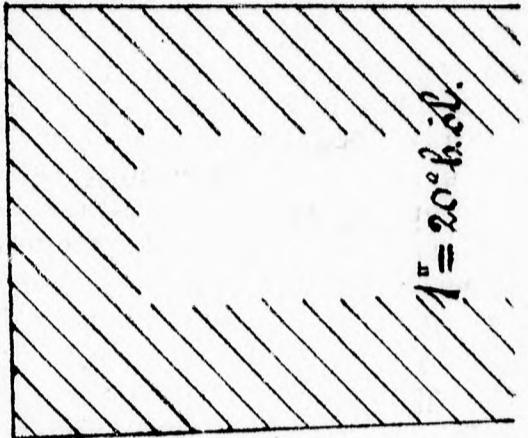
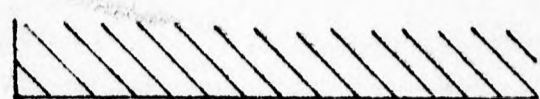
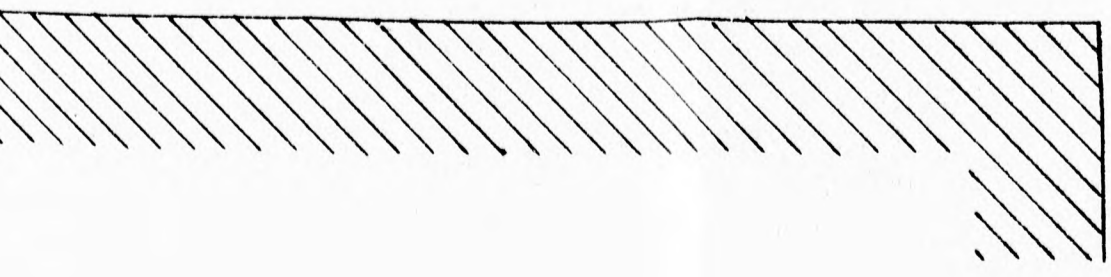
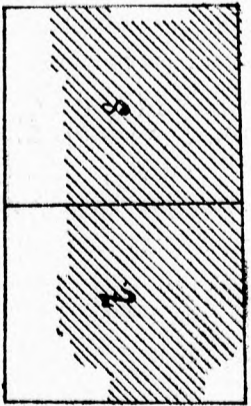
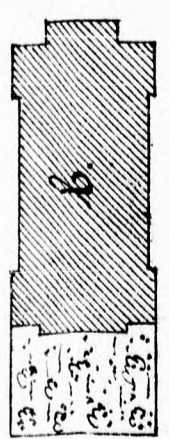
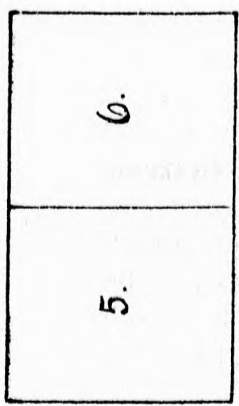
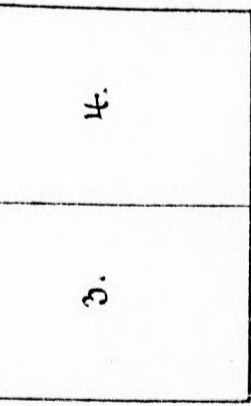
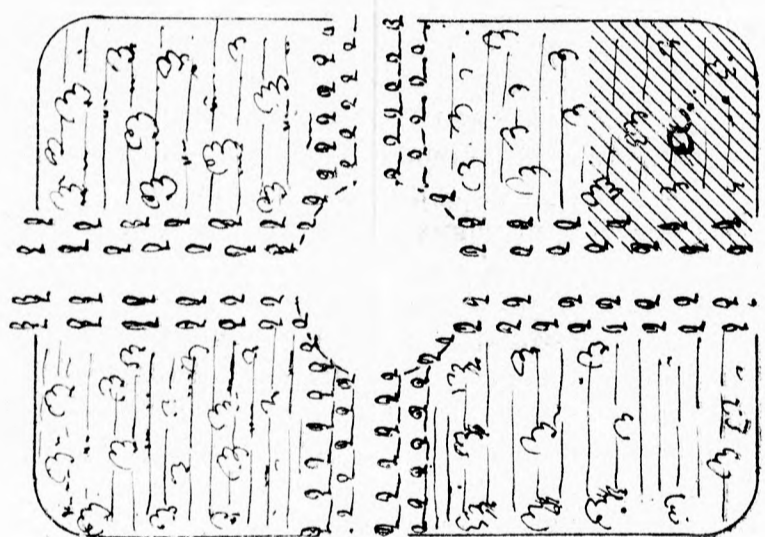
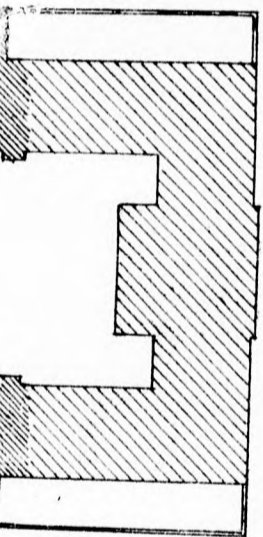
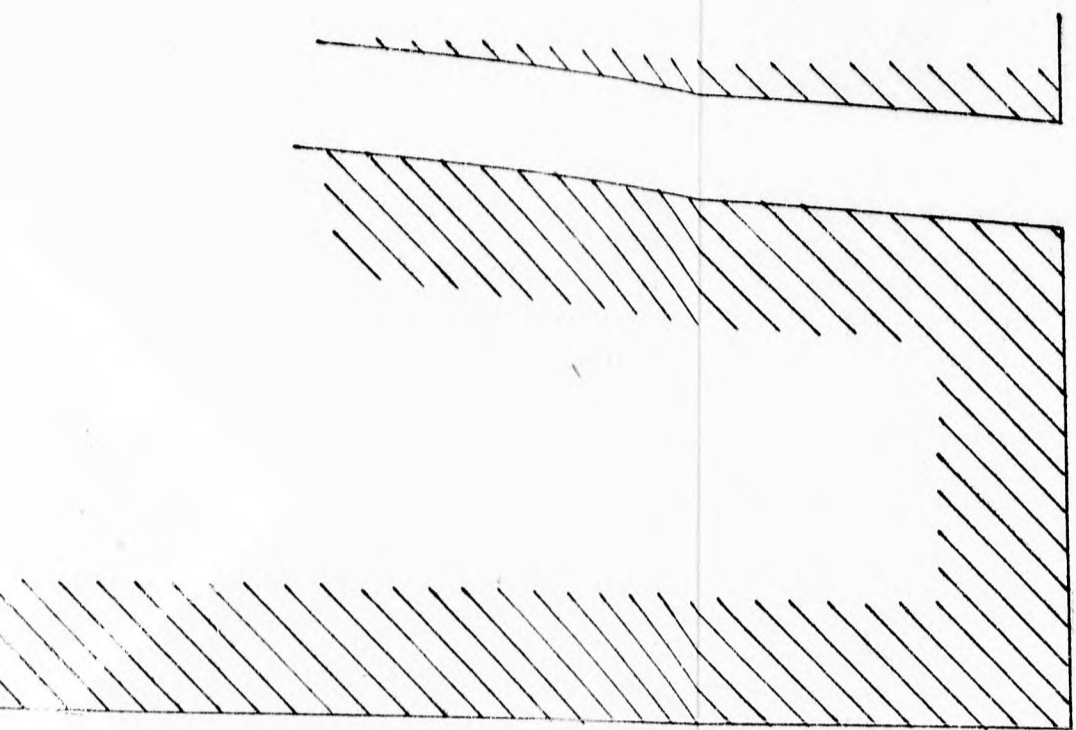
Ily fontos lévén a nevezett intézkedés, *mindenki csak örömmel üdvözölheti azt és annak kezdeményezőjét Nikolits István kir. ügyész urat.*

A nagy közönség pedig mozdítsa elő az ügyet az által, hogy tömeges megrendeléseket tegyen a székeket illetőleg, mert hisz általuk nem annyira a m.

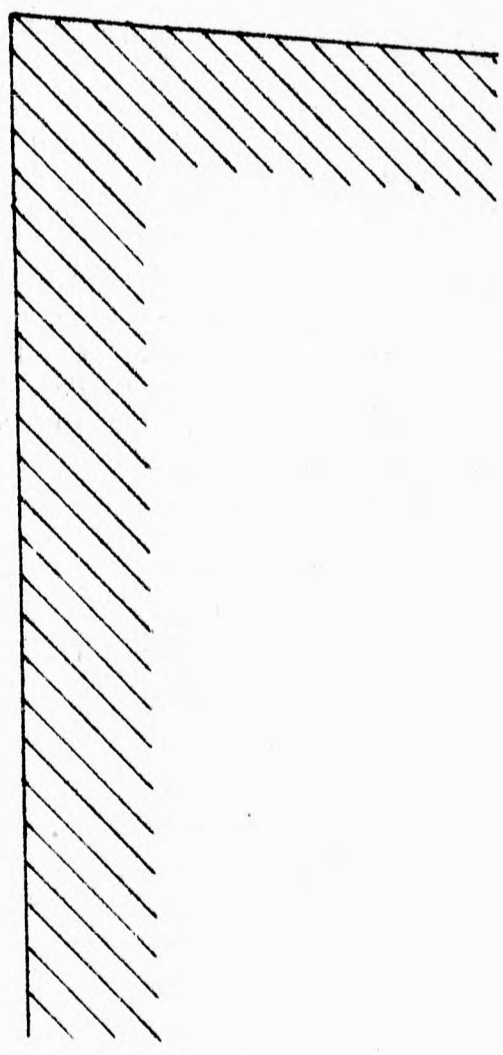
Melléklet a „Bácska” 29^{sz} számához.

1.	2.
3.	4.

Fö-utca

k. igazsáügyi államkincstár jövedelmét szaporítja, mint inkább az emberiségnek tesz szolgálatot, midőn a rossz indulat szerencsétlen áldozataiban a munkakedvet ébresztvén, azokat a társadalomnak visszaadja.

Városov Tivadar.

A telekkönyvi mozgalom küszöbén.

A jogintézmények iránt érdeklődő közönség éber bizalommal s jogos várakozással tekint a telekkönyvi tisztviselőkar közelgő központi értekezlete elé, hol — nem szürke teoriával, hanem gyakorlati tapasztalattal sereglenek össze azok, kik esztendeik javát a telekkönyvi intézmény gépezete körül töltötték el; összegyűlnek azért, hogy a megfigyelt ferdeségeket és vizsázásokat feltárva, a nyilvánkönyvi intézményen a fejlődött forgalmi viszonyoknak megfelelő reformot létesítsenek.

És ez az érdeklődés, ez a várakozás indokolt. A restaurálni szándékolt intézmény állapota — egyéb jogintézményünk sorsával azonos. Az anyagi jog nálunk rendszerint a túltengő formalismus áldozata lesz. Csaknem minden specialis szakma gyakorlati emberének az a panasza. A theoráik, a tanulmányok épületes kutforraikkal a szaklapok hullámaiban elmosódnak, — az interpellatiók jajszava elhangzik, — a kormány felügyeleteinek egyéb dolga van, míg végre a legüdvösebb intézmény is megfeneklik a gyakorlat, az administratio fonakságaiban.

Ugyan-e sors utján halad a telekkönyvi intézmény. S épen azon körülmény, hogy a már-már felakadó gépezet kerekeit rendbehozni, maguk a gyakorlatban kipróbált egyének vállalkoznak: míg egyrészt a jelenlegi helyzet tarthatlanságára a reformégető szükségére vall, ugyanaz másrészt a legkiválóbb biztosítékul szolgál annak, hogy a célbaveit reform a gyakorlat szükségéinek megfelelőleg fog keresztülvitetni. A milyen bizonyos az, hogy a telekkönyvi hitel a vagyoni jogok biztosságának alapja s hogy annak mint az ebbeli jogok képviselőjének, kiváló jelentősége van: az illetők előtt nem kevésbé bizonyos az, hogy nincs jogintézmény, melynél a gyakorlati szükség kívánalma a jogi szemponttal inkább ellentétben állana, mint ennél; más szóval az eljárás nehézkessége sehol sem érezhető annyira, mint a telekkönyvi eljárásban. Ezért fogadjuk viszonyainknál fogva kétszeres örömmel a Voigt Ede központi telekkönyvvezető úr által megindított mozgalmat, mert az értekezet tevékenysége, a tisztviselői karral közölt felhívásból kitetszőleg, első sorban gyakorlati revisiot jelent.

Bizony a gyakorlat elevenéből meritett tapasztalata, hogy a különböző telekkönyvi hatóságok ügyvitele felettébb dissidens. Az az egy telekkönyvi rendtartás rájuk nézve az, ami az eretnekségekre nézve az egy biblia. A különböző hatóságok telekkönyvei még

a szakértőkre nézve is utvesztők kezdenek lenni. Csak ugyan kívánatos már, hogy az ingadozó egyéni felfogás helyett az ügymenetet lehetőleg könnyítő, minden hatóságra szigoru hatálylyal kiterjesztendő, egyöntetűség váltsa fel. Felettébb kívánatos, hogy az értekezet bíráló figyelme, az ügyvitel különböző ágaiban az egyes segédhivatalok hatáskörére is kiterjedjen, s hogy csupán az ügymenet gyorsaságának rovására eső ügyviteli jogeszközök, kezelési könyvek, jegyzékek, naplók sokaságában okszerű apasztást készítsen elő.

Kétszeresen sürgős és indokolt az ebbeli reform a napról napra élénkülő forgalom jogbiztonságának megóvására, kétszeresen most, midőn kilátásban van az, hogy a telekkönyvi eljárás teljesen decentralizáltatik, s illetőleg a jbiróságok is telekkönyvi hatósággal ruháztatnak fel. Mert az ügykezelés nehézkességének és dissidentiáinak hátrányai — a decentralizatio arányában csak szaporodni fognak.

Az ügykezelés tüzetes megállapítása azonban félszeg intézkedés volna, — ha ez, az annak ellátására hivatott tisztviselők személyzetére való tekintet nélkül történnék, miután e két tényező egymást kiegészíti, a kettőnek helyes aránya egymáshoz képezi a telekkönyvi jogszolgáltatásnak legvitálisabb momentumát, a kettőnek együttes rendezése fogja lehetővé tenni az ügymenet könnyű és alapos nyilvántartását és a viszonylag elérhető legnagyobb gyorsaságát.

Alig van tisztviselői állás, melynél a felelőség óriásabb arányokban lebegne a hivatalnok felett, mint a telekkönyvi tisztviselőnél. S e felelőség annyival inkább hasonlít a fenyegető görgeteghez, mert nem ritkán egy halovány önjegyzés, egy tollvonás, egy számjegy látszólagos csekélysege indítja meg. Semmi sem jogosabb igény tehát annál — nem magán, de közszempontból — hogy a telekkönyvi tisztviselő állása szakképzettsége, existentiája a felelőséggel arányban álló oltalomban is részesíttessék, hogy a telekkönyvi tisztviselők létszáma, rangsorozata és fokozatos előléptetése szabályoztassék.

Egyedül az fogja elejét vehetni azon ferdeségnek, hogy nagy és komoly munkaerő a gyakorlattal épen nem mérközött arogantia előtt háttérbe szorul, — minek végeredménye az, hogy a legbecsületesebb buzgalom is elzsibbad, — a legtisztább ambíció ösztöne eltompul, — a kellő szakképzettségen alul álló tisztviselő pedig feladatának sulya alatt leroskad — és a jogszolgáltatást kereső fél bizalma hanyatlik.

A megállapítandott ügykezelés és a személyszervezet szabályozásának, a jogrend érdekében folyó további következménye az, hogy majd a restaurált hatóságok felett a leggondosabb superinspectio gyakoroltassék. A felügyeleti közeg felállításánál sok okunk van igényelni azt, hogy abban a gyakorlat matadorai leljenek alkalmazást, mert hiszen nem ujság az, kivált nálunk, hogy az elmélet honneurjeinek a praxis valódi szükségletei iránt kevés érzékük van.

S miután a mozgalmat megindított felhívásban, épen ezen leginkább érezhető hiányokra nézve látjuk a gyakorlati értékű vezéreket felállítva : mintegy visszatérünk kiindulási pontunkhoz és ismételve kifejezést adunk a bizalomteljes várakozásnak, melylyel a közelgő értekezlet munkája elé tekintünk, mely maguknak a gyakorlat tekintélyeinek alapos iniciatívájából nyeri kiindulását.

A telekkönyvi kar tisztviselői meglehetnek győződve, hogy őket munkájukhoz a közbizalom figyelme kíséri oly irányban, hogy sáfárkodásuk jogi és gazdasági életünk előbbrevitelét jelenti.

1879. 24.

Kozma László.
ügyvéd.

Bács-Bodrog megyei községi tanító-egylet f. évi augusztus hó 25-ik és következő napjaira, Zenta városába összehívott közgyűlés alkalmára megállapított s o r r e n d.

Első nap. Hétfő 1879. aug. hó 25-én. 1. Délután 3 órakor bizottsági ülés. 2. Esti 7½ órakor előértekezlet; ennek tárgyai: a) közgyűlésre érkezett tagok üdvözlése; b) az érkezett tagok névlajstromának összeállítása; c) a közgyűlésre vonatkozó kívánalmak előterjesztése és önálló — írásba foglalt — indítványok benyújtása.

Második nap. Kedd 1879. aug. hó 26. Közgyűlés.

I. 1. A közgyűlés megnyitása reggeli 8 órakor. 2. A körök működéseinek előterjesztése. 3. Bizottságnak a beérkezett munkálatokra vonatkozó előterjesztése és ennek kapcsában az előadók kijelölése. 4. Kitűzött tételek tárgyalása és pedig: a) Mily módon lehet az egy tanítóval bíró népiskolában a törvény által kitűzött feladatot megoldani? b) Miként kezeltesék a tanyai iskola s mily foglalkozási rendje legyen, hogy megyénk viszonyait tekintve, feladatának megfeleljen? c) Helyesen szerkesztett és a reál tananyagot felölelő olvasó könyvek mellett szükséges-e még a segédkönyvek használata is, az elemi népiskolában? d) Mily eszmék terjesztése és mily tényezők ismertetése által működhetik közre a tanító a közvagyonosodás emelésére? 5. Rendes közgyűlési tárgyak elintézése. II. Délután 2 órakor a zentai közs. tanintézetek igazgatósága által rendezett tanszer-, kézimunka-, rajz- és írásk-kiállításának megismerése. III. „A mennyiség-tani földrajz tanítása a népiskolában” — kísérletekkel megvilágítva — előadja Kuthy József igazgató. IV. A közgyűlés befejezése. A mennyiben az I. alatt foglalt teendők déli 12½ óráig befejezhetők nem volnának, az ülés délutáni 2 óráig felfüggesztetik s ekkor újból megnyitván, először a II. és III. alatt foglalt teendők végeztetnek, ezek befejezése után az I. alatti teendők az előirt sorozat szerint folytattnak és fejeztetnek be.

A bizottsági ülés a városi gimnázium helyiségében, az előértekezlet és közgyűlés a városi nagy ven-

T Á R G A

A SZERB NÉPKÖLTÉSZETRŐL.

A balkáni szlávok nyelve, némi tájszólás s idegen, különösen török szók elhagyásával ugyanaz; a költészetük alapját képező érzelmek és eszmék is ugyanazok. Költészetük — ez alapon mondhatjuk bátran — e g y, mert mit e népek közül dalol az egyik, dalolja a másik is. Dalolnak pedig s daloltak e népek minderről, mi csak valamennyire is kiemelkedik az élet köznapiságából. Dalolnak lakodalmon, toron; természetesen amott vigat, emitt búsat, sokszor — mint a mai harcias napokban is — régi vitézi éneket, melyben egy jelesebb hős halála van megörökítve; dalolnak otthon, a templomban, utcasarkon és táborban. Ez a szlávokat általában jellemző vonás; szól ez a szerbekre is, kiknek népköltészete legméltóbban tükrözi vissza a délszláv népek sziv-világát.

A népköltészet termékei: a népdalok ajkról ajkra szállnak és a viruló ifjúság mindkét neme különböző változatokban adja át nemzedékről nemzedékre. Mindenki foglalkozik többé-kevésbé ezzel; h i v a t á s s z e-

rüleg azonban csak a világtalan guzlas ajkai s hangszere. Községről községre jár ő; meglátogatja a vásárokat és a búcsúhelyeket, melyeken mindig hálas közönségre talál. Szerbiában nem közönséges kol-dus ő, kit az ember némi alamizsnával leráz a nyakáról, hanem vendég, kit egyik helyről a másikra ajánlanak s kiről gondoskodni kötelességüknek ismerik; kiváltságos, megbecsült, megkülönböztetett egyéniség ő; — vándor Homer, ki míg él, vidékének élő krónikája s ha meghalt, kifogyhatatlan forrása oly daloknak, melyeket egyik-másik követője tovább énekel.

Hajdan a nagyok sem átallottak az egyszerű guzla hangja mellett vitézeket megénekelni, mint bizonyítja a „Radován és Mjelován“-ról szóló dal, melyben Radován kotorai knéz, azt írja barátjának: a ernogorai Mjelovánnak, hogy ne tegyen úgy mint a mult évben, hogy több vitézt megénekelvén, sok érdemest föl sem említett, miért is ezek haragot forralnak ellene; őrizkedjék hát, nehogy szakállát megtépázzák:

Pazi dati neogule bradu   Szakálladat, vigyáz, meg ne tépjék,
Jer junaci za šalu neznadu.   Mert a vitézek nem értik a tréfát.

Mjelován azonban úgy látszik kibékíti a vitézeket, így írván:

Koće skupit po nebu oblake?   Ki gyűjti össze égen a felhőket?
Koć ispjevat po svietu junake?   Ki énekelheti meg mind a vitézeket?

déglőben az e célra átengedett közgyűlési diszteremben fog megtartatni.

Az érkező tagok jelentkezése: a városháza mellett lévő (e célból zászlóval jelölt) belvárosi elemi iskolában eszközözlendő.

A körök elnökei, intézetek igazgatói és illetve a községi iskolaszékek elnökei felkéretnek, hogy a közgyűlésen megjelenendő tagok számát és névjegyzékét, ugy érkezési módját és idejét a közgyűlés alkalmából alakult rendező bizottságnak, Kuthy József igazgató ur kezeihez, legkésőbbben f. é. aug. 20-ig bejelentésük, hogy az érkező tagok elszállásolása, a szabadkai vasuti- és illetve a zentai gőzhajózási állomástól leendő behozatala iránt, a szükséges előkészületek pontosan megtétethessenek.

A vasuton érkező tagok, a szabadkai állomáson való kiszállásra kéretnek azért, mert Zenta városa innen fogja az imént előadott módon előre bejelentett egyleti tagokat, aug. hó 24 és 25-én a délelőtt 11 óra körül Szabadkára érkező vonatról, kocsin tovább szállittatni.

Kelt Apatinban 1879. aug. hó 6-án

Schmausz Endre

a Bács-Bodrog m. közs. tanító-egylet elnöke.

A gazdasági egyesületről.

A bács-bodrogmegyei gazdasági egyesület, életére és intézményeire főfontosságú mezőgazdasági megyei

viszonyok felvétele érdekében érdekes emlékiratot bocsátott ki, melyből idézzük a következőket: Az egyesület a megye területbeli magán- és közjavak alakulásainól gyakorlati információ szerzését szükségesnek tartván, az e célra nélkülözhetlen statisztikai adatok beszerzése iránt titkára máris elég szép eredménnyel működik. E célra ugyanis 1500 tabellát készítettett és küldetett szét a megyében, melyek oly gyakorlati alapokra fektetvék, miszerint részletes közlésüket közérdekűnek tartjuk, s behozatalukat eléggé ajánlhatjuk a gazdasági egyesületek figyelmébe. A tabellák, melyek részletei valóban fontos anyagot ölelnek fel, következők: Általános gazdasági és műveltségi viszonyok, ide tartoznak: általános terület, népesség száma. A gazdasági terület részletezése: szántóföld, szőlő, kert, erdő, rét, legelő, nádas, terméketlen. A gazdasággal foglalkozók száma: földbirtokos, haszonbérelő, gazdaszt, éves, szolga, napszámos; $\frac{1}{6}$ -a a lakosságnak. A talaj: kötött, homokos agyag, agyagos homok, márga, televény, szik. Utasítás a talajnemek megállapításához.

További közlemények: faiskola, mintagazdaság, takarékmagtár, gazd. oktatás, kiállítás, verseny, egyéb az állam, község vagy magánosok részéről netalán létező intézkedésekről. Növényhonosítás, a község vagyoni állapota, égalj, földrajzi viszonyok, muzeum, könyvtár, egyleti élet. Közlekedés, közbiztonság. Utasítás az első tábla betöltéséhez. A második tabella a birtokviszonyoknak van szentelve s felöleli a) a birtok nevét (dülő stb.) vajjon állami, községi, magán, tes-

Tehát mindenről dalolnak s mindenki dalol. Eből könnyen megállapíthatjuk azután, mi képezi tárgyát a szerb népköltészetnek? Minden; család, haza, világ, magasabb égiek egyaránt dalolni készitik őket. Az erényt és a bűnöket ismerik s a mint ezeknek meg van a büntetése, ugy amannak nem marad el jutalma. A szülő itt is szereti gyermekét, de találunk hienanyát is; a gyermek itt is szereti anyját, de találunk olyan vadra is, ki kegyetlen kését ama kebelbe szurja, melyből származik. Van itt hős és honáruoló, van gyáva és honáért hősiesen élni-halni kész jellem, sokszor egy dalban mind a kettő. A vitézség legfőbb erény; hazáért s vallásért halni szép dolog. Átkozódás, bosszu mindennapi dolog; szeretetnek és gyűlöletnek meg van a maga szerepe. De ismerkedjünk meg közelebről néhány példával, hogy a mondottakról valóban meggyőződünk. Belenyúlunk hát találomra a szerb népdalok kincses házába, és a kezünkbe akadtnak íme ez a foglalatja: Neveli az anya kilenc fiát rokkájával, saját keze munkájával; fölneveli s ki is házassítja őket. A fiúk most azt kívánják: anyjok bár csak távoznék körrükből a zöld hegyek közé, hogy a vad megölje. Az anya hallva ezt, megy a hegyek közé; fia nem hívja vissza egy sem, csak két unokája. Ámde ezekre nem hallgat s megy... megy, míg végre szent Demeterrel

találkozik, a ki felszólítja: térjen vissza házába. Visszatér tehát, de kilenc fia kilenc kő, kilenc menyekilenc szikla bálvány; a két unoka körül köre repkedő két arany galamb.

Egy másik dal tartalma ez: Két testvér igen szereti és szeretete jeléül sokszor ajándékkal lepi meg hűgát. Az egyik testvér neje nem jó szemmel nézi ezt és különféle bümmel vádolja férje s illetőleg testvére előtt, mivel azonban célt nem ér, megöli saját gyermekét sógorasszonya késeivel, melyek bizonyítékokul szolgálnak sógorasszonya ellen, kit a megcsalt testvér lovakkal szakított szét, de:

Hol belöle vércsöppecske hullá,
Szalmavirág s roz-naring nőtt nyomba;
A hol teste hullott szét a földön,
Templomoeska épült fel ott rögtön.

Nemsokára e gonosz nő nagy betegségbe esik, testén fűszálak nőnek, melyek között kigyók növekednek. A sógorasszonya testéből támadt templomhoz óhajt menni bűnhődni, de egy hang visszatartja: ott nem bűnhődik, a hol egy ártatlan vére ömlött. Kéri férjét, szaggattassa őt is széjjel. Kívánata teljesül, de:

Hoi belöle vércsöppecske hullá,
Támadt tövis és csalán ott nyomba;
A hol teste hullott szét a földön,
Egy pocsolya terült szét ott rögtön.

A pocsolyán fekete ló úszott, maga után vonva

tületi, nagybirtok, közép, kisbirtok-e, s utasítást ad ennek megállapítására. Gazdasági épületek: tulajdonos vagy bérlő lakása, tisztai lak., eselédlak., ló- és ökoristálló, magtár, pajta, csür stb. Alapítványi birtok. A birtok pénzértéke, az épületek értéke. Tagosítás. b) A kataszteri hold ára (idő, év), vétel- és bérlet-árak, szántóföldi szőlő, rét, legelő, nádas, konyhakert, gyümölcsös, erdő. Bérrendszer (időszaki, örök bérlet). Bérszerződés minta: Regale. Biztosítási ügy. A harmadik tábla a növénytermeléssel foglalkozik s kiterjedt a) buza, rozs, árpa, repce, tengeri, zab stbire.

Minden tételnél a következő meghatározásokat tartalmazza: faj neve, bevetett terület nagysága, egy hold bevetése, a sorok s a növények sorokbani távolsága egymástól, legkisebb s legnagyobb magtermés hektoliterben, szalmatermés, minden gazd. növényből egy hektoliter ára az év különböző hónapjaiban. — b) Takarmányra nézve részletesen megnevezi a tabella a hazánkban előforduló zöld- s szasmatakarmány-nemet, gumós és gyökönvényt, magvakat. — minden tételnél felveszi a bevetett területet, a holdankinti termést (legnagyobb-legkisebb), métermázs s kilogramm, árát az év első s második felében) kerti és kereskedelmi növényekről külön s részletesen megemlékezik. c) Trágyatermelés körül következő adatok szerepelnek: mi-féle trágya használatik, milyen gazdasági növényekre, 1, 2, 3 vagy több évenként, hány szekérrel, vagy mázsával holdankint? Vannak-e jól elkészített trágyagödrök, hogy kezelik? Utasítás e tábla betöltéséhez (példával).

A negyedik tábla az állattenyésztésnek van szánva s kiterjed a) Szarvasmarhára: igás, hizó, ló, juh, sertés (szám és faj szerint). A termelés tejben és gyapjúban. Árak minimuma s maximuma, külön az állatokra s a nyers terményekre nézve. b) Törzskönyvezésre: tenyésztés, hus vagy tejelési haszon a főirány? Állatnemesítés. Az évi trágyatermelés mennyisége. A nyári és téli takarmányozási eljárás, hizlalás tartama stb. A szőlőszet s borászattal foglalkozó ötödik tábla a birtokosok számát, a szőlő fekvését, talaját, művelési módját, annak holdankénti költségét, a szüret holdankénti költségét, termés mennyiségét, árát stb. felveszi. A pincék, borházak, prések szüreti eljárásra rovatok tartvák. A többi táblázatok, a gazdasági rendszerek és munkaerők (részletek), az üzlet és forgalmi viszonyok (részletes), az erdőszet (részletes), a kertész és gyümölcsfa tenyésztés és különfélekre vonatkozó adatok összeállítását tárgyalják.

Ez alkalommal meg kell emlékeznünk a bács-megyei gazdasági egyesület további intézkedéséről, mely a szakosztályok szervezésére vonatkozik. Az egyesület központi választmányát következő szakosztályokra különíti, s működési körét részletesen következőkben állapítja meg: 1. Közgazdasági osztály, melyhez tartoznak: napi kérdések, ügyvállalatok, jószágrendezés, telkesítés ügye s vízmunkálatok, társulási ügyek s intézmények, kiállítások, versenyek, állatvédő intézkedések, műipar, kitüntetések, gazd. munkás kérdés. 2. A tanügyi s statisztikai osztály munkaköre: elő-

egy arany bölcst, abban egy gyerekkel s felette sólyommadárral. A gyermek toroka alatt anyja kezei voltak sógorasszonya késeivel. A férj meggyőződhetett, hogy nem testvére, de neje s így maga az anya ölte meg gyermekét.

Egy harmadik dal azt mondja, hogy az asszony kiadja férjét és gyermekét a töröknek. Megkötözve hajtják őket a törökök; az asszony lovon ül, ő a pasa háremébe akar jutni. A gyermek gyöngé, nem bir gyalogolni a lovak nyomában, miért a törökök verik. Apjához fordul, de az azt mondja, kérje meg anyját, mert:

Édes apád rajtad mit segíhet?

Édes apád keze meg van kötve!

Az anya azonban a helyett, hogy magához venne, ostorával veri el magától. A közben a csapat delélni leszáll a lovokról és elalszanak a törökök s az asszony is. A gyermek apjának kezeiről a kötelet levágja s ez most a csapat törököt leöli és az asszonyt vissza vezeti házához, bevonja viaszszal és szurokkal s meggyújtja. Midőn a tűz az anya emlőit éri, búsan így kiált fel a gyerek:

Édes apám Novakovits Grujo:
Elégtek már anyámnak emlői,
Melyek engem felneveltek, apám,
S erőtelent lábra segítettek.

Az apa erre eloltja az égést, és könnyezve tisztességesen temeti el a test többi részét.

De elég legyen az ilyenfélék idézéséből. Lássunk most másfélét is. Egy dal azt mondja: volt egy anyának kilenc fia és egy leánya. A leányt megkéri egy tengerentúli és ő beleegyezik, mert testvérei azt ígérik, hogy meglátogatják gyakran: az év minden hónapján és a hónap minden vasárnapján. Alig vitte el azonban vőlegénye, a kilencz testvért a mirigyvészleragadja. A hug egyre várokozik, várokozik hároméve már és még sem jó senki. Fájdálma iszonyu! Az isten megkönyörül rajta és leküld két angyalt, hogy legifjabb testvérét támasszák föl egy időre, sírdombjából lovat alkossanak, hogy meglátogathassa hűgát. A mint oda ér és összecsókolóznak, hűga kérdésére: miért jó oly későre és mért olyan, mintha a föld alul jönne? — azt válaszolja, hogy testvéreit házasította ki, hogy házakat épített nekik, azért nem jöhettek azért olyan ő, mintha a föld alul jönne. A hűgot a válasz megnyugtatta; legott ajándékokat szed, hogy meglepje testvéreit és angyait; János (ez neve a feltámadtnak) hasztalan ellenzi: minden áron hazakiséri. Midőn közel érnek vidékükhez, hol egy gyönyörű templom áll, János megállítja lovát s azt mondja: a templom mögé kell mennie, hogy megkeresse a gyűrűt, melyet elveszített, midőn középső testvérüket házasították. Templom mögött volt a sírja: oda tért vissza. Hűga várja

adások, esti iskolák vagy póttanfolyamok rendezése, korszerű szakintézet felállítása, vándortanár kiküldése, gazd. tanszerek és alkalmas tankönyvek beszerzése és terjesztése, szakmívelődésügyi javaslatok, a megyei gazd. viszonyok statisztikai kimutatása, ennek rendszeres és tudományos feldolgozása, tekintettel a hiányokra, reformok és újabb intézkedések megállapítása.

3. A földmívelési harmadik osztály foglalkozik a talajmívelés, növénytermés, gazd. rendszerek, trágyakezelés, magvizsgáló állomás, kísérleti tér, talajgyűjtemény, növénykórtan, stb.-vel. 4. Az állattenyésztési osztály a szarvasmarha-, ló-, juh- és sertésenyésztéssel, nemesítéssel, takarmányozással foglalkozik, míg az (5) ötödik szőlőszeti és borászati osztály kiterjed a szőlőmívelés és pincegazdaság, borvegykísérletekre stb. Végre a 6-ik kertészeti s fatenyésztési szakosztály a községi faiskolák, haszonkertészet, gyümölcsfatenyésztés, befásítás, erdészeti stb. ügyekkel foglalkozik. A javasolt szakosztályi felosztás az országos gazdasági egyesület szervezetéhez idomul.

„P. N.” után.

CZIMNÉLKÜLI LEVELEK.

Utról-Utfélről.

Irta

Virter Károly.

Kahlenberg, 1879. aug. 6-án.

Ha utunk, dolgunk vagy sorsunk, ebben a sava-nyu uborka évadban, a Császár városba hoz s teen-

őt, várja hosszasan, de hasztalan; a templom mögé megy hát s a sírdombok mindent megmondanak neki. Anyja udvarába megy; anyja asszonyszemélyt látva közeledni, bánatosan kesereg: távozz' innen istencsapás (a mirigyvész — „kuga“ — a délszlávoknál uralgó balhit szerint nő alakban megy vidékről-vidékre) elveszítéd kilenc gyermekemet, most az öreg anyát is akarod? Jelica (leánya neve) megszólítja, azt mondja, hogy ő nem a „kuga“, hanem szeretett leánya, mire anyja, ajtót tárván, beereszti őt; megcsókolják, megölelik egymást forrón, hosszasan és — mind a ketten halva özszerogynak.

Egy másik dalban vérkülönbségre is akadunk: „Bogdán vére fejedelmi vér ám; szolgának nem adja ő leányát.” Ezt mondja István cár Lázár knéznek. A vitézség a legfőbb erény. Kralyevics Márkó oly hős, ki egész sereggel képes megküzdeni. De csoda dolgai dacára, nem tiszta megtestesülése a hősie vitézségnek, mert Musaval vívott küzdelmében segítségül hívott tündér („vila“) közbenjöttével győz. Ellenfele már letépte Márkót, midőn a tündér kiáltására Musa elbámul, mialatt Márkó késével átszurja s lerázza magáról Musát. Könyeket önt felette és ezt mondja:

Jaoh mene do Boga miloga!

Dje pogubih od sebe bolyega!

Elismeri, hogy magánál jobb vitézt ölt meg.

dőinket végezvén, mégsem akarjuk mindjárt a rudat hazafelé fordítani, de azért Bécsben sem akarunk sülni-főlni, legjobban tesszük: ha egyik-másik szebb helyére kirándulunk.

Bövelkedik ilyenekben Bécs.

Van ugyanis közvetlen közelében egy pár tucat „dorf“-fal, egy csomó „berg“-gel, egy csapat „ing“-gel stb. végződő helye.

Álljon ezek közül mutatványul:

Nussdorf, Jedlersdorf, Floridsdorf, Strebersdorf, Stammersdorf, Enzensdorf, Hintersdorf, Hadersdorf, Kritzensdorf, Purkersdorf, Hetzensdorf, Perchtoldsdorf, Atzgersdorf, Vösendorf, Pötzleinsdorf, Hennersdorf, Sallmannsdorf, Guntramsdorf, Münchendorf, Leopoldsdorf, Lanzendorf, Biedermannsdorf, Mukendorf, Möllersdorf, Wülfersdorf, Mukendorf, Hütteldorf stb.

Kahlenberg, Leopoldsberg, Bisamberg, Freyberg, Reichersberg, Herrnberg, Tafelberg, Hochbrückenberg, Johannesberg, Ebenberg, Bodenber, Bründlberg stb.

Döbling, Grinzing, Liesing, Penzing, Währing, Kirling, Gugging, Wipfing, Nützing, Hacking, Mayerling, Mödling, Speising, Meidling, s ha soká keresnénk bizonyára: Weidling-ot is találunk, de hát legyen elég most ezekből ennyi.

Mint hogy pedig tapasztalásból tudjuk azt is, hogy ilyen meleg nyári időben legjobb „ing“-ben járni, menjünk tehát Grinz„ing“-be, s ha még ott is meleg volna, emelkedjünk feljebb: Kahlenberg s Leopoldsberg-re.

Igaz hogy az út Bécestől Grinzingig kellemete-

Az eddig felhozottakból is láthatni, hogy tartalomra nézve a szerb népköltészet eposzerű. Vannak ugyan lyrai népdalok is, de ezek kevésbé érdekesek. A szerb népdalok, idejüket illetőleg négy korszakra osztatnak fel.

Az első korszak dalai mondaiak és az ősi élet nyomait tartották fen; ezek a keresztyénség előttiek és annak közvetlen kezdetéről valók. A második korszak dalai Nemanityekről szólnak. E dalok száma csekély és a szerb nemzetnek az ősi államéletből vett tetteit ecsetelik. A harmadik korszakba az eddig ismert szerb népdalok legtöbbje tartozik s e dalokban a keresztyénségnek a törökkel való küzdelme van megénekelve. Mickievics ismertetvén e korszak dalait, áttér a történetre is s azt írja, hogy a magyar király maga óhajtván birni Szerbiát, nyugodt szemlélője volt a harcnak, melyet Lázár fejedelem a törökkel vívott. Ez állítást helyre kell igazítanunk, a mennyiben a magyar király nem volt tétlen szemlélője a harcnak, mert a végzetes rigó-mezei ütközetben Gara nádor, mint a királynak némileg képviselője, alkalmasint országos s így nem csekély számú hadakkal volt jelen.*) A negyedik korszak népköltészete a legújabb eseményeket öleli fel. Ezekről más alkalommal.

Radics György.

*) L. Salamon: Magyarország a török hódítás korában. 17. l.

sebb volna hajón s illetve a fogas-kerekű pályán, de azért mi mégis csak menjünk kocsin, legalább Döblingben megláthatjuk, a nekünk magyaroknak különösen nevezetes helyet, hol nagy Széchényink élte alkonyát tébolyában tölté el.

Grinzing, a nussdorf-kahlenbergi fogas-kerekű pálya egyik állomása. Nem hinném hogy valamiről is nevezetes volna, de azt mindjárt észrevettem, hogy nagyon hasonlít az alföldi pálya állomásaihoz, a meny nyiben itt is, ott is, nagyon kevesen szoktak ki- vagy beszállni.

A vonat innét nagy kanyarulattal, árnyas helyek, gondozott kertek s szép nyaralók mellett Kahlenbergre visz fel, utközben szép kilátásokat nyújtván.

Ide felérkezvén, első teendőnk lenne a furcsa helyzetű ülés után kiegyenesíteni testünket, hogy a rendes formáját ismét megkapja. De erre ezuttal nem érünk rá.

Alig tetted lábaidat a földre, mindjárt kezdedbe nyomnak egy hirdetőt, a melyből — ha elolvasod — megértheted, hogy itt, közvetlen az állomás mellett, pár lépésnyire a plateau-n, amerikai gyors-fényképészeti műterem van, melyben — ha úgy tetszik — 5 perc alatt 40 krajcárért levetetheted magad, bárminő időjárás mellett s a nap bármely szakában, még pedig akként, hogy arc képed hátterében lesz maga a Kahlenberg, a kupon levő minden épületeivel, s a mozdony is, mely ide feltolt.

Mi több, a fényképész garantíroz is, hogy arc képed hasonlítani is fog rád. Kell-e már ennél több?

Élelmességnek vélnők az egészséget, ha nem látnánk komoly képű papokat, rátartós katonatiszteket, rangos dámákat s mint később látandjuk, grófokat is ülni a fényképésznél, ki falragaszaiban büszke önérzettel hirdeti, hogy Albrecht főherceget, Gizella s Krisztina főhercegnőket is szerencsés volt megörökíteni. (!)

(Folytatás köv.)

Különféle.

Felhívás. F. évi július 10-én kelt felhívásban tett ígérethez képest a „Telekkönyvvezetők országos egyesület” szervező választmánya a telekkönyvi intézmény iránt érdeklődőknek örömmel jelenti ki, miszerint az egyesület megalakulása, a vidéki kartársak tömeges jelentkezése folytán immár biztosítva van; és az alakuló közgyűlés f. évi aug. 20-án d. e. fél 11 órakor Pest-Pilis-Solt kis Kun megye tanácskozó termébe (IV. kerület Megyeház) okvetlen megtartatik.

Ezzel kapcsolatban a vidékről feljövő kartárs urak tájékoztatása céljából tudomásukra hozzuk, miszerint:

a) érdekekben IV. kerület Korona herceg utca 5. sz. I. emelet 9. ajtó sz. a. egy tudakozó helyiséget nyitottunk, hol megérkezésük alkalmával jelentkezni sziveskedjenek, s a további intézkedések és utba igazítások felől értesítést nyerhetnek. A tudakozó iroda működését f. hó 18-án d. e. 11 órakor kezdi meg.

b) az alakuló közgyűlést megelőzőleg aug. 19-én este 8 órakor, a tudakozó iroda helyiségében egy ma-

gánjellegű összejövetelt tartunk, melyben a teendőket, valamint a közgyűlés tárgysorozatát előleges megbeszélés tárgyává tesszük.

Végül felkérjük t. kartárs urakat, miszerint ügyünk érdekében kívánatos volna, ha az alakuló közgyűlésre minél számosabban megjelenének; mely — közgyűlésen különben minden a telekkönyvi intézmény iránti érdeklődő egyént szivesen látunk.

Budapesten 1879. évi aug. 4-én.

Az ideiglenes választmány.

Értesítés a jövő tanévre. A bajai állami tanítóképzőben az 1879—80. tanév sept. 1-én kezdődik. A növendékek beírása aug. 25-től 31-ig tart. A fölvétel iránti folyamodványok aug. 20-ig az igazgatóságnál nyújtandók be. Fölvétetik minden oly ép testű növendék, ki 15. évét meghaladta, s a magyar nyelv, számvetés, földrajz- és történelemben legalább annyi jártassággal bír, a mennyit a gymnasium, reál vagy polgári iskola négy alsó osztályában tanítanak. A belépni kívánó növendék erről vagy nyilvános iskolai bizonyítványt köteles előmutatni, vagy felvételi vizsgának kell magát alávetnie. Korát mindenki keresztlevéllel, testi épségét orvosi (bélyegmentes) bizonyítvánnyal köteles igazolni. A fölvételi vizsgálatok aug. 30-án, a javító vizsgálatok aug. 31-én tartatnak. A képezde gyakorló iskolájába sept. 1-én történik a beíratás. Felvételi díj 1 frt, tandíj 2 frt, könyvtári díj 22 kr. Szegény sorsú gyermekek hiteles szegénységi bizonyítvány alapján tandíjmentesek. — Dr. Bartsch Samu, igazgató.

Csizmazia Vilmos budapesti finevelő- és tan-intézetében a beíratások angusztus hó 10-től szeptember hó 10-ig d. e. és d. u. órákban történnek. Fölvételi föltételek: 1. A jövő 1879—80. tanév szeptember hó 1-én veszi kezdetét. 2. Fölvétetnek az intézetbe koruk 6-ik évét betöltött ifjak. 3. Az intézet által helyben hagyott ima-, tan- és segédkönyveken kívül semmi más könyveket hozniok nem szabad. 4. Csak a szülők vagy illető gyámok által kérethetnek ki a növendékek, még pedig minél ritkábban. 5. Az évi járulék egy növendékért az előkészítő tanfolyamban egy iskolaévre 500 frt o. é., a gymnasium és reálosztályokba járókért, a 4 alsó osztályban 600 frt o. é., a 4 felső osztályban pedig 700 frt o. é. Ezen összegek fele a felvételnél, másik fele február hó 1-én fizetendő. Nyer ezért a tanuló alapos oktatást a gymnasium vagy reáliskola kötelezett tantárgyaiban, ideértve a tornát is és a francia nyelvet; részesül lelkiismeretes nevelésben, egészséges élelmezésben, szolgálatban, szóval: teljes ellátásban. 6. Ha valamely növendék szüleinek beleegyezésével s képességi minőségénél fogva az angol és olasz nyelvet tanulni kívánna, vagy zene-, vívás-, úzás-, tánc- és lovaglásban is óhajtaná magát kiképezni, ezekért a szülők mérsékelt díjakat külön fizetik. 7. A beíratási díj az intézetben 10 frt, s a belakó fölvételkor könyvekre s előre nem látható költségekre 50 frtot tesz le. 8. Fölvétetnek az intézetbe bejáró félkosztosok is, kik reggeltől egész estig az intézetben lévén, a belakókkal egyenlő felügyeletben részesülnek; az ilyen bejáró félkosztos növendékek egészen nélkülözhetik a házi nevelőt. A félkosztos növendék (ebédet és uzsonnát kap) az oktatással együtt 40 frtot fizet. 9. Fölvétetnek ez intézetbe bejáró növendékek, kik a rendes tanórákon az oktatásban részesülnek. A díjak, melyek minden hó 1-én fizetendők: az előkészítő osztályban 10 frt, az I. és II. gymnasium és reálosz-

tályokban havonként 10 frt, a III. és IV.-ben 15 frt, az V. és VI.-ban 20 frt, a VII. és VIII.-ban 25 frt. Az év végén a tanulók államérvényes bizonyítványokat kapnak. Az intézetbe hozandó ruha- és egyébne-műek: A benlakó növendék a felsőruhán kívül hozzon magával 12 inget, 12 gatyát, 12 pár harisnyát, 12 zsebkendőt, 12 törülközőt, 4 ágylepedőt, 4 paplanlepedőt gomblyukakkal ellátva, 1 paplant, 1 vagy 2 vánkost, 4 vagy 6 vánkos cihát, 1 evőeszközt, 6 asztalkendőt, 1 ágysterítőt, 5 derekaljat. Fésük, haj- és ruhakéfék, fogkefe, mosdó-szívaes, szükséglet szerinti szappan stb. beszerzendők. A fehérneműek névjegyekkel legyenek ellátva.

A kaszinó-egyleti dalárda által a f. hó 2 án rendezett dal- és táncestély tiszta jövedelme 92 frt.

Egyházi zene. Több műkedvelő hölgy és férfi Auth Béla úr vezetése alatt f. hó 18-án, mint királyunk születése napján és Szt.-István napján a róm. kath. egyházban 10 órakor Diabellinek egy vegyeskarra és zenekarra irtmiséjét adja elő néhány betéttel.

Dobszay Eduárd 23 éves pincér, szerelmes volt fülig, hogy kibe? nem mondja a fáma, de egyszer csak azon vette magát észre, hogy az élet terhes neki vizsomszerelem nélkül. Elkeseredésében mi telhetett tőle? keresztüllövi volt urnőjének mindkét orcáját, ki ijedségében elesik, mit Dopszay bizonyos halálesetnek hívén, három revolver lövést intéz saját mellének. Urnője csakhamar magához tér, s mire az orvos odaér, saját kezecskéivel öblögeti sebeit, a szegény ifju pedig a kórházba vándorolt boncolás céljából s onnan a temetőbe, a fekete földbe. Esztelen, ki e kurta életet is

megrövidíti; miért keresett ott, hol nem talált és nem találhatott szerelmet?

Szóna halad. F. hó 10-én megnyitott a szón-tai első gőzmalom. Ugyanesak van Szóntán gőzkád- és zuhany fürdő is. Eljen!

Haláleset. F. hó 10-én éjjel rövid betegeskedés után halt meg özv. Trischler Mátyásné szül. Michels Anna. Haláláról következő gyászjelentés adatott ki: Alolirottak megtört szívvel tudtják, hogy özv. Trischler Mátyásné szül. Michels Anna f. aug. 10. éjjel, életének 62. évében rövid betegeskedés és az ájtatos szentség felvétele után jobb létre szenderült. Hült tetemei kedden f. aug. 12. én délután 5 órakor fognak a szent Rókus sirkertbe helyeztetni. A templomi gyász tisztelet folyó aug. 13-án reggeli 9 órakor tartatik meg. Az örök világosság fényeskedjék neki! Az elhunytak leányai és vejei: Trischler Jozefa férjével Kekezovits Jánossal, Trischler Anna férjével Molnár Istvánnal, Trischler Emma Kekezovits Gyula özvegye, Trischler Hermina férjével Esztergami Károlylyal, Trischler Vilma férjével Kovácsfi Kálmánnal, ugy testvérei: Michelsz Borbála, Sauerborn János özvegye, Mihelsz Jakab, Michelsz János, ugy számos unokái.

A helyben állomásozó br. Airoldi tartalék ezred gyakorlatra Pécsre vonult. A hadfiakat Hercenberger Sándor zenekara a „Vadászkürt“ vendéglő előtt zenével örvendeztette meg. A jó egyetértés világos jele az, hogy a honvéd tiszti kar kikérésre az ezredet.

Felelős szerkesztő: RADICS GYÖRGY.

Laptulajdonos s kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

HIRDETMÉNY.

A zombori róm. kath. Egyházpénztár-kezelőség által ezennel köztudomásra adatik, hogy a róm. kath. plébánia-laknak 1. 9. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. és 23. számú földszinti bolti helyiségei — 1879-ik évi November 1-től számítandó három évi időtartamra, nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek, folyó évi Augusztus 27-én délelőtti 9 órakor az egyházpénztári irodában — bérbe adatnak.

Az árverésnél bánatpénzül a kikiáltási összeg 10 százaléka fizetendő le, mely összeget a bérlő az évi bérlet $\frac{1}{4}$ részéig azonnal kiegészíteni tartozik, — a többi árverés- és bérleti feltételek a róm. kath. egyházpénztári irodában mindenkor megtekinthetők.

Zombor, 1879. Augusztus 11-én.

2-1

A zombori róm. kath. egyházpénztár-kezelőség.

MAYER EMMA

okleveles tanítónő,

külön órákat óhajt adni tárgyakból magyar és német nyelven,
valamint zongorából is, házhoz járva.

4-1